

Årsberetning 2015

for

**Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning
as**

Selskapets org. nr. 986 343 113

Årsberetning 2015

Virksomheten

Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning as (Fafo AVF) er et heleid datterselskap av Forskningsstiftelsen Fafo. Instituttet har sitt hovedkontor i Oslo. Instituttet ble etablert som eget aksjeselskap i mars 2003. Fra 1/9 2015 har Forskningsstiftelsen Fafo organisert sin virksomhet i ett institutt. Alle ansatte i Fafo Institutt for anvendte internasjonale studier ble ansatt i Fafo AVF fra denne datoen.

Styret for instituttet besto i 2015 av Gerd Kristiansen (styreleder), Tor-Arne Solbakken, Jan Davidsen, Inger Johanne Bergstøl, Bjørn Mietinen, Tone Rønoldtangen, Hans Christian Sørhaug, samt Bård Jordfald, Anna Hagen Tønder og Line Eldring som ansattrepresentanter. Arve Bakke og Mette Nord er varamedlemmer.

Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning har spesialisert seg på studier av organisert arbeidsliv og velferdspolitikken nasjonalt og internasjonalt. Instituttet gjennomfører undersøkelser om partsrelasjoner, integrering og ekskludering i arbeidsmarkedet, kvalifisering og etter- og videreutdanning, bedriftsutvikling, fordelingspolitikk og velferdstjenester, europeisk integrasjon og globalisering. Instituttet forsker også på levekår og utviklingsstrategier i land i konflikt, overgangsfase og utvikling. Det legges stor vekt på å jobbe i nær kontakt og dialog med brukere og oppdragsgivere, å samarbeide med et omfattende faglig nettverk og å skape møteplasser og formidle kunnskap fra prosjektene.

Ved utgangen av 2015 hadde instituttet 80 ansatte. Forskerstaben utgjorde 68 personer, hvorav to var i foreldrepermisjon. Instituttet hadde i tillegg to forskere i bistilling. Tre nye forskere er tilsatt i 2015, mens fem har fått innvilget permisjon eller sluttet. Til sammen ble det utført 62 årsverk av forskere og andre faglig ansatte. Dette er noe færre årsverk enn i 2014. Instituttets medarbeidere har bakgrunn fra samfunnsfagene, og staben har høy kompetanse med god erfaring i kvalitativ og kvantitativ metode.

To av instituttets ansatte har disputert i 2015, og ytterligere to har levert sin avhandling til vurdering. Til sammen har 24 av instituttets forskere doktorgrad. Dette er én mer enn de to forskningsinstituttene hadde samlet i 2014, og forskere med doktorgrad utgjør 37 prosent av staben i 2015. Ambisjonen for planperioden var å ha en doktorgradsandel på 40 prosent ved utgangen av 2015, og instituttet ligger dermed noe under dette målet. Tretten av instituttets ansatte jobbet med doktorgrad i 2015. Seks av disse forventes å levere avhandling til vurdering i løpet av 2016. Det er forventet at doktorgradsandelen vil stige fra dagens nivå gjennom egenutdanning og nyrekruttering av forskere med doktorgrad.

Instituttet produserte 57 vitenskapelige artikler og én fagbok i 2015, mot 48 artikler og én fagbok i 2014. Uttellingen i publiseringspoeng er noe lavere i 2015 enn i 2014, men selve produksjonen er altså god. Også i 2015 har instituttet hatt en svært høy allmennrettet formidlingsaktivitet. Prosjektinngangen har vært god gjennom året, men det er til tider krevende på områder der prosjektene i hovedsak hentes via offentlige anbud.

Alt i alt har 2015 vært et år med høy faglig aktivitet, og Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning har gått med overskudd. På grunn av god prosjektinngang har instituttet kunnet videreføre trenden fra 2004 med en positiv økonomisk utvikling. Sammen med den gode faglige aktiviteten gjør dette at instituttet har en sterk posisjon.

Tone Fløtten har vært instituttssjef i 2015, mens Anne Britt Djuve og Sissel Trygstad har vært forskningssjefer. Mona Sandbæk har vært økonomi- og administrasjonssjef. Jon Lahlum har ledet instituttets informasjons- og forlagsvirksomhet.

Faglig aktivitet

Fafo AVF er et åpent og utadventt forskningsinstitutt. Prosjektporteføljen omfatter oppdrag fra offentlig administrasjon, partene i arbeidslivet, bedrifter, frivillige organisasjoner, internasjonale organisasjoner og fond, ambassader, Norges forskningsråd, EU, Nordisk Ministerråd og andre internasjonale forskningsprogrammer.

Instituttet har fått, eller vært med på å få, seks forskningsrådsprosjekter i 2015 (fire hovedprosjekter og to forprosjekter). Konkurransen om forskningsrådsprosjektene er stor, og instituttet kan oppleve at søknadene til Forskningsrådet får svært gode vurderinger i fagpanelene, men at de likevel ikke får støtte. Det er derfor gledelig at tilslagsprosenten har vært så god de to siste årene. Det er en ambisjon å ha høy tilslagsprosent i Forskningsrådet, da dette gir andre muligheter for fordypning, teoriutvikling og vitenskapelig publisering enn prosjektene som finansieres i det øvrige oppdragsmarkedet.

Instituttet koordinerte også en søknad til EUs H2020-program som ikke fikk støtte. Instituttet var imidlertid med på en H2020-søknad koordinert av UiO som fikk støtte.

I løpet av 2015 har instituttet organisert sin virksomhet i følgende fire forskningsgrupper:

Arbeidslivsorganisering og arbeidsmarked (ALG)

Gruppen er ledet av Kristin Alsos (fra 01.04.2015) og besto ved utgangen av året av 20 forskere, samt én forsker med toertilknytning og én student.

Forskningen er konsentrert om hvordan arbeidslivsreguleringer gjennom lov, avtaler, kollektiv organisering og individuelle kontrakter påvirker arbeidsmarkedets virkemåte i Norge, Norden og Europa. Søkelyset er rettet både mot det sentrale og lokale nivået i arbeidslivet, og hvordan arbeidslivsreguleringer, avtalekoordinering og partssamarbeid påvirker sysselsetting, lønn og arbeidsvilkår. Gjennom en kombinasjon av prosjekter finansiert av Norges forskningsråd og oppdragsforskning, er forskningsgruppen et sentralt kompetansesenter på kollektive partsforhold, forhandlinger og reguleringer, herunder også allmenngjøring og minstelønnsreguleringer. Forskningsgruppen har også solid kompetanse på arbeidskraftstrategier og tilknytningsformer, arbeidslivets lov- og avtaleverk, arbeidsmiljø og HMS, bedriftsdemokrati samt arbeids- og tjenestemobilitet og EU-reguleringer. Utviklingstrekk i arbeidslivet og arbeidsmarkedet generelt er sentrale tema.

I løpet av de siste årene har forskningsgruppen styrket sin forskning knyttet til tilknytningsformer, blant annet gjennom et strategisk instituttprogram om tilknytningsformer finansiert av Arbeids- og sosialdepartementet, samt et prosjekt om midlertidig arbeid finansiert av Forskningsrådets VAM-program. Samtidig fortsettes arbeidet med å videreutvikle kompetansen på kollektive partsforhold, tariffavtaler og forhandlinger i et komparativt perspektiv. Viktige forutsetninger for denne satsingen er midlene LO ga til et femårig strategisk program for forskning på fagorganisering i 2012, samt et fireårig strategisk forskningsprogram, Det kollektive arbeidslivet, der Arbeids- og sosialdepartementet er oppdragsgiver. Gjennom LOs strategiske program gis det stipender til masterstudenter som skriver oppgaver om tema knyttet opp mot det kollektive arbeidslivet. I 2015 fikk tre masteroppgaver stipend over dette programmet.

Siden 2013 har det etablerte tillitsvalgtpanelet bidratt til å innhente tillitsvalgte synspunkter på sentrale og aktuelle saker. I 2015 har tillitsvalgte blant annet blitt spurt om brudd på arbeidstidsreguleringer, økonomiske framtidsutsikter i privat sektor, bedriftshelsetjeneste, økt pensjonsalder, innleie av arbeidskraft og ny teknologi og automatisering.

I 2015 fikk forskningsgruppa tre forskningsrådsprosjekter. Prosjektet Moving Trades skal se på hvordan arbeidsinnvandring påvirker utvikling og bruk av fagkompetanse i mottaker- og avsenderland. I prosjektet Challenges and possibilities for mobility for the 50+ population skal vi studere seniorers mobilitet i arbeidslivet. Seniorpolitikk er også tema i et tredje forskningsrådsprosjekt, hvor Fafo er partner, Silver lining – a study of employability and learning trajectories of Late Career Learners. Prosjektene kommer i tillegg til allerede pågående NFR-prosjekter om hvordan regulering av midlertidige ansettelser påvirker overgangssannsynligheten til stabil sysselsetting, samt et forskningsprosjekt som skal studere kvinners deltidsarbeid over tid.

I tillegg til publisering av resultater gjennom rapporter og nasjonale og internasjonale artikler, er Fafo Østforum stadig en viktig og sentral arena for forskningsformidlingen. I 2015 var det 25 deltakere i prosjektet. Både arbeidstakerorganisasjoner, arbeidsgiverorganisasjoner og myndighetene var representert. I løpet av året har forskere bidratt med en rekke foredrag knyttet til kunnskapsutviklingen om arbeidsinnvandring og minstelønsreguleringer i arrangementer i Fafo Østforums regi. I samarbeid med Samfunnsøkonomisk analyse etablerte Fafo et Senter for lønnsdannelse i 2014, der en studerer egenskaper ved lønnsdannelsen i Norge og internasjonalt. I 2015 ble det arrangerte to seminarer i regi av senteret samt utgitt forskningsrapporter, blant annet på oppdrag for Arbeids- og sosialdepartementet. Samlet sikrer aktiviteten i Fafo Østforum og Senter for lønnsdannelse at forskningsgruppa kan fortsette som en viktig bidragsyter i offentligheten og at posisjonen som et sentralt forskningsmiljø på dette feltet er styrket.

Migrasjon, integrasjon og kompetanse (MIK)

Gruppa er ledet av Jon Rogstad. I januar 2015 fikk gruppa to nye forskere fra Fafo Institutt for anvendte internasjonale studier, noe som var en medvirkende årsak til at gruppa endret navn til Migrasjon, integrasjon og kompetanse (MIK). Ved utgangen av 2015 består gruppa av 15 forskere og tre masterstudenter.

Forskningen i denne gruppa er konsentrert om betingelser for inkludering i og ekskludering fra arbeidslivet, utdanningssystemet og sivilsamfunnet. Et hovedfokus i gruppa er hvilke betingelser som må være til stede for å sikre deltakelse og tilhørighet blant alle deler av befolkningen.

Prosjektporteføljen er konsentrert om tre hovedområder: (i) Integrasjon av etniske minoriteter i arbeids- og samfunnsnivå, (ii) flyktninger med vekt på kvalifisering og bosetting, samt (iii) kompetanse med særlig vekt på fag- og yrkesopplæringen. Disse tre områdene har til felles at de inngår i brede debatter nasjonalt og internasjonalt i academia, så vel som innenfor det politiske feltet.

Personer med etnisk minoritetsbakgrunn utgjør i dag over 15 prosent av befolkningen i Norge. Dette er grupper som gjennomgående kommer dårligere ut enn majoritetsbefolkningen på sentrale levekårsindikatorer, som sysselsetting, bolig, helse og bruk av offentlige trygder. Videreutvikling av kunnskapen om etniske minoriteter med sikte på å bedre inkluderingen blant minoritetsgruppene, er derfor av vital samfunnsinteresse, samtidig som sosial og yrkesmessig deltakelse har stor betydning for den enkeltes mulighet til å leve et meningsfylt liv. Forskningen er opptatt av en rekke ulike områder, fra barnehager til arbeidsliv og sivilsamfunn.

I tillegg er minoriteter et egnet inntak til allmenne analyser av samfunnsinstitusjoner og deres virkemåte. Det skyldes dels at utviklingen mot et flerkulturelt samfunn har satt etablerte institusjoner under press, dels at grupper som i utgangspunktet befinner seg i periferien tydeliggjør hvor «skoen trykker» bedre enn dem som er sentralt plassert.

Når det gjelder flyktninger, barn og sårbare grupper, er mye av debatten rettet inn mot spørsmål om hvem som har rett til lovlig opphold i Norge. Diskusjoner om kriterier for kortvarig eller permanent oppholdstillatelse er en tematikk som utfordrer politiske myndigheter så vel som de eksisterende legale nasjonale og internasjonale rammene. Vi er opptatt av samspillet mellom de juridiske bestemmelsene og samfunnsinstitusjonenes praksis. Herunder ser vi særskilt på kompetanse og kvalifisering, slik den blant annet skjer og organiseres gjennom introduksjonsordningen.

Forskning om fag- og yrkesopplæring dreier seg om læring og kompetanseutvikling i skolen og i arbeidslivet. I Norge er lærlingordningen i arbeidslivet en integrert del av det formelle utdanningssystemet, og fagopplæringen er et delt ansvar mellom staten og arbeidslivet. Forskerne på området samarbeider tett med forskere ved andre institusjoner, som Frisch-senteret, NIFU, Høgskolen i Oslo og Akershus og Universitetet i Bergen (UiB).

Publiseringsaktiviteten til gruppas medarbeidere er høy, og den skjer i form av vitenskapelige bøker, nasjonale og internasjonale artikler i tidsskrifter med fagfelleevaluering, samt forskningsrapporter og populærvitenskapelige bidrag. Oppdragene har vært finansiert av et bredt spekter av oppdragsgivere.

Grappa har seks stipendiater, som inngår i doktorgradsløp ved universitets- og høgskoler. Dette er svært gunstig, fordi det sikrer Fafo viktige kontakter med andre fagmiljøer, samtidig som doktorgradsutdanningen gir forskere mulighet til karriereutvikling.

I arbeidet med å planlegge prosjektporteføljen er det bevisst gjort satsinger og prioriteringer med sikte på at prosjektene skal være tematisk kumulative, og derigjennom bygge på hverandre. Over tid vil det sikre at de ulike prosjektene samlet gir en tematisk helhet, noe som bidrar til at forskere ved MIK kan bygge egen kompetanse ut fra en langsiktig strategi.

Samtidig er det en sentral ambisjon at forskere og forskningen til enhver tid skal være relevant og synlig i den løpende samfunnsdebatten. Aktualiteten kan eksemplifiseres med prosjektene om kvalitet i fag- og yrkesopplæringen, og at grappa gjennom flere år har utført prosjekter på oppdrag fra NAV og deres Forsøksmidler Arbeid og Velferd (FARVE). Kontinuiteten i arbeidet har resultert i en serie viktige publikasjoner som på ulike måter tematiserer tiltaksapparatets rolle.

Velferdsforskning

Grappa er ledet av Arne Backer Grønningsæter. I januar 2015 fikk grappa tilført fem forskere fra AIS. Som en konsekvens av dette ble gruppas navn endret til Gruppe for velferd og levekår (GVL).

Ved utgangen av 2015 er 17 forskere tilknyttet grappa. To forskere har fått permisjon (én for å ta doktorgrad og én for å lede sekretariatet for et utvalg som skal utrede støtte til barnefamilier). Én av forskerne i grappa har disputert for doktorgrad i løpet av året. Tre av gruppas forskere er i avslutningsfasen i doktorgradsarbeidet.

Forskningen i GVL er konsentrert om konsekvenser av velferdspolitiske løsninger, organisering og utøvelse av ulike velferdstjenester, innretning av velferdsstatens ytelser og stønader, samt

samspeilet mellom arbeidsliv og velferdsordninger. Videre er organisering av velferdstjenester og offentlig tjenesteyting som arbeidsplass en viktig del av gruppas profil. Studier med en levekårstilnærming er også sentralt i gruppas arbeid, enten det gjelder utsatte grupper i norsk/nordisk kontekst eller nasjonale studier i land som Eritrea og Kina. Et mål med den nye sammensetningen av gruppa er i å større grad se sammenhenger mellom internasjonale og nasjonale utviklingstrekk på velferdsområdet.

Gruppas forskere behersker et bredt spekter av metodiske tilnærminger. Prosjektene krever god kompetanse i kvantitative metoder, som survey og registerbaserte analyser, og/eller i kvalitative metoder, som personintervjuer, fokusgruppeintervjuer og narrative analyser. Gruppa har god kompetanse på innsamling av vanskelig tilgjengelige data, det være seg blant utsatte grupper i norsk kontekst eller befolkningsstudier i land som har dårlig infrastruktur for datainnsamling og statistikk. I forskningsprosjektene benyttes også casestudier, dokumentanalyser og litteraturgjennomgang, følgeforskning og evalueringsmetodikk.

Arbeidslinja, det vil si temaer knyttet til både arbeidsinkludering og utenforskap, preger gruppas arbeid. I 2015 har forskere i gruppa for eksempel markert seg når det gjelder forskning på situasjonen til unge som står utenfor arbeidslivet. Viktige spørsmål har vært knyttet til betydningen av den hjelpen som det offentlige yter til unge utenfor arbeidslivet. Disse temaene er også sentrale når det gjelder seniorer, funksjonshemmede, personer med rus og psykiske lidelser og andre utsatte grupper.

Utviklingen i velferdstjenestene, særlig det som kan kalles velferdskommunen, er et annet sentralt temaområde. Tjenesteforskningen har særlig vært konsentrert om kommunal tjenesteproduksjon. Boligsosiale temaer er fortsatt sentralt i gruppas arbeid. Innovasjon i offentlig sektor koblet sammen med tjenesteutvikling og organisering av offentlige tjenester er temaer i flere prosjektet. Arbeidstid generelt og bruk av deltid er viktige temaer. Tjenesteforskningen har både et organisatorisk perspektiv og et bruker- og tjenesteutøverperspektiv.

Pensjon, trygd og seniorpolitikk har vært satsingsområde på Fafo i en årrekke. Mye av forskningen på dette feltet kombinerer analyser av survey- og registerdata. For øyeblikket deltar flere av gruppas forskere på prosjekter finansiert av forskningsrådet. Det arbeides videre med nasjonale levekårorienterte studier i ulike land. Dette er en forlengelse av aktiviteter som tidligere var lagt til AIS.

Velferdsforskningen er sterkt konkurranseutsatt. Majoriteten av prosjektene innhentes gjennom anbud fra departementer og direktorater, og det er mange forholdsvis kortvarige prosjekter. Det er derfor et mål å skaffe flere langsiktige prosjekter. I tillegg arbeides det for å utvikle prosjekter med overordnede perspektiver som har relevans for flere velferdspolitiske områder.

I Fafos velferdsforskning jobbes det med temaer som står høyt på den samfunnspolitiske dagsordenen, både nasjonalt og internasjonalt. Dette gir muligheter til å bli enda mer synlig og få fram kunnskap som kan bidra til å prege de sosialpolitiske debattene. Det er et mål å styrke den internasjonale og komparative tilnærmingen i velferdsforskningen. For å kunne gjøre mer enn bare å rette forskningen mot spissede enkelttemaer, søker gruppa også å stille spørsmålet om hva som er betingelsene for en bærekraftig velferdsstat.

Rettigheter og sikkerhet (RSA)

Gruppa er ledet av Mark Taylor. Forskningsgruppa ble formet av tidligere AIS-forskere, og ved utgangen av året består gruppa av 11 forskere.

Forskningen er konsentrert om hvordan man kan sikre menneskerettigheter og gode styresett. Søkelyset er rettet mot de sosiale, politiske og økonomiske betingelsene for å sikre rettigheter og sikkerhet for befolkningen i Norge og andre land. RSA ønsker å forstå hvordan individer, familier, lokalsamfunn og organisasjoner påvirkes av og møter deprivasjon, usikkerhet, vold og konflikter.

Gjennom en kombinasjon av prosjekter finansiert av Norges forskningsråd og oppdragsforskning, er forskningsgruppa et sentralt kompetansesenter på styresett og velferd i Kina, rettigheter og næringslivet, barns rettigheter og utdanning i utviklingsland, konflikt og flyktninger i Midtøsten og Afrika, radikaliseringsprosesser i Norden, og korrupsjon og rettskultur i Norge og Russland.

I 2015 ble det gjennomført prosjekter blant annet om situasjonen til flyktninger fra Syriakrigen i Midtøsten, religiøs reorientering i Mali og Sahel, barnarbeid i Haiti, utdanningspolitikk i land som Norge har prioritert for utviklingsbistand, og nasjonale handlingsplaner om næringslivet og menneskerettigheter i Norge og andre land. Med finansiering fra forskningsrådet og EU, har RSA gjennomført prosjekter om radikaliseringsprosesser i Norden (sammen med FFI), korrupsjon i Russland (med internasjonale partnere), gjenoppretting av offentlig midler i Midtøsten («stolen asset recover», sammen med NUPI), og holdninger til likestilling, synspunkt på styresett, verdien av skolegang og arbeid, tanker om framtiden osv. blant unge i Midtøsten (EU).

Tre av RSAs forskere er doktorgradsstipendiater, og deres prosjekter er konsentrert om 1) velferd i Kina, 2) flyktninger i Vest Afrika og 3) forholdet mellom fredsbevarende styrker og lokalbefolkningen i to afrikanske land. RSA er også vertskap for et Marie Curie Research Fellowship (EU), med en seniorforsker fra universitetet i Ungarn som forsker på givelandspolitikk i fredsprosessen i Midtøsten.

I 2015 har RSAs globale fokus blitt preget av store forandringer i markedet for internasjonal forskning. Finansieringen av all internasjonal forskning har blitt betydelig vanskeligere etter store kutt i utviklingsforskning fra UD og Norges Forskningsråd. Fafo har komparative fortrinn på temaområder som er prioritert i regjeringens utenrikspolitikk, og hvor det er satt av midler i neste års statsbudsjett: menneskerettigheter, radikaliseringsprosesser, utdanning, flyktninger og migrasjon. Fafo har også betydelig områdekompetanse i land som er prioritert av UD for bistand, som Syria, Mali og Sahelregionen, Palestina, og Haiti.

Norges forskningsmarked innenfor det internasjonale feltet er preget av økt internasjonal konkurranse fra konsultantselskaper, og ikke minst fra utenlandske forskningsinstitutter og tenketanker.

I 2015 deltok Fafo i en H2020 søknad om Sustainable Market Actors and Responsible Trade (SMART, sammen med UiO) som fikk tilslag. Dette prosjektet starter opp i 2016. I 2016 vil RSA videreutvikle sin forskning på styresett (samspillet mellom stat og samfunn i områder preget av endring, sårbarhet og usikkerhet), mobilisering (hvordan folk reagerer på, og deltar i, politiske endringer i Norge og utland), rettigheter (betingelser for beskyttelse og oppfyllelse av rettigheter), samt flyktninger og barnarbeid.

Noen faglige høydepunkter fra virksomheten i 2015

Både den akademiske og den allmennrettede faglige aktiviteten har vært omfattende i 2015, og Fafo AVF markerer seg godt i forskningsmiljøene og i offentligheten, med konferansedeltakelser, vitenskapelige og allmennrettede publiseringer og med deltakelse i offentlige utvalg. Vi velger å løfte fram følgende formidlingsaktiviteter i 2015:

- «European Social Models From Crisis to Crisis: Employment and Inequality in the Era of Monetary Integration». Antologien er redigert av Fafos Jon Erik Dølvik og Andrew Martin, Harvard Center for European Studies. Gjennom ulike bidrag analyseres virkningene av finanskrisen og endringer i samspeillet mellom velferds-, arbeidslivs- og økonomisk politikk i Europa siden Berlinmurens fall. Den sammenlikner store og små land med ulik tilknytning til EU og euroen. En hovedkonklusjon er at jobbkrisen ikke skyldes landenes sosiale modeller, men den feilslåtte utformingen av pengeunionen. Tesen om at land må velge mellom flere jobber og mindre ulikhet finner heller ingen støtte. Boka er utgitt på Oxford University Press.
- «European Legal Cultures in Transition». Boka er skrevet av Fafos Åse B. Grødeland og William L. Miller, University of Glasgow. Spørsmålet som diskuteres, er om de legale kulturene i Europa utvikler seg i konvergerende eller divergerende retning som et resultat av et europeisk press mot en legal integrasjon. I boka presenteres holdninger og oppfatninger i befolkningen og blant jurister i fem europeiske land: England, Norge, Bulgaria, Polen og Ukraina. Ved å presentere nye funn, utfordrer de to forfatterne etablerte oppfatninger av at befolkningen og jurister har ulike legale kulturer. Boka er utgitt på Cambridge University Press.
- I august ble Fafo-konferansen 2015 «Permanent midlertidig» arrangert i Folkets hus. Tema som ble reist, var om økende jobbusikkerhet, flere midlertidig ansatte og innleide arbeidstakere, synkende organisasjonsgrad og press på lønninger og arbeidsvilkår er dekkende beskrivelser av dagens arbeidsmarked. Vil morgendagens arbeidsliv fortsatt være preget av gode og stabile betingelser, eller er økt bruk av løst tilknyttet arbeidskraft en nødvendighet i et internasjonalt næringsliv? Frykter norske arbeidstakere for jobbene sine? Foruten forskere fra Fafo, belyste forskere fra Sverige og Danmark problemstillingene fra et juridisk og sosiologisk perspektiv. I tillegg rettet vi blikket utad og tematiserte hvordan internasjonal konkurranse påvirker arbeidstakere verden over. Hva er handlingsrommet til nasjonale myndigheter og organisasjoner, og hvilken rolle spiller overnasjonale institusjoner og reguleringer? Hvor viktige er kollektive forhandlinger for å sikre anstendige arbeidsforhold? I denne delen av konferansen deltok Sharan Burrow, generalsekretær i International Trade Union Confederation (ITUC) og Han Dongfang, direktør i China Labour Bulletin. Konferansen var svært godt besøkt og fikk bred dekning i ulike medier.
- I forbindelse med den betydelige økningen i asyltilstrømmingen til Europa og Norge, avholdt vi høsten 2015 en serie med tre Fafo-frokoster der vi belyste ulike sider ved situasjonen. Ved å trekke på kompetanse i ulike faggrupper på Fafo sammen med eksterne bidragsyttere, kunne vi belyse 1) situasjonen i Syria og nærområdene, 2) utfordringer og alternativer for europeisk asylpolitikk, og 3) mottak og integrering i Norge. Frokostene var svært godt besøkt.

I tillegg til formidling vil vi framheve tre faglige høydepunkter fra virksomheten i 2015:

- I 2015 ble det såkalte «Kvalitetsprosjektet» avsluttet. Temaet var kvalitet i fag- og yrkesopplæringen, og prosjektet var finansiert av Utdanningsdirektoratet. Prosjektet ble startet 2012, og det ble gjennomført av forskere fra et konsortium ledet av NIFU (prosjektleder Håkon Høst, Asgeir Skålholt og Idun Seland) og bestående av Fafo (Anna Hagen Tønder, Torgeir Nyen og Kaja Reegård), Universitetet i Bergen (Ole Johnny Olsen) og Høgskolen i Oslo og Akershus (Hæge Nore og Leif Lahn). Prosjektet har tatt for seg det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet, arbeid med kvalitet samt et vidt spekter av temaer knyttet til kvalitet i fag- og yrkesopplæringen. Det har underveis vært gitt ut tre delrapporter og en sluttrapport. Ved Fafo har Kaja Reegård vært PhD-stipendiat på prosjektet.
- I juni lanserte vi første rapport fra Nordens første kvantitative forskningsprosjekt om tilreisende fattige fra Romania. Undersøkelsen tar utgangspunkt i fattige tilreisende til Oslo, Stockholm og København som ikke har ordinært arbeid og ikke et ordinært sted å bo. Flertallet av de tilreisende tilhører den etniske gruppen rom, men andelen varierer fra by til by. I alt 1269 migranter er personlig intervjuet, noenlunde likt fordelt på de tre byene. De 1269 intervjuene er gjort ved hjelp av spørreskjema, og respondentene er rekruttert ved hjelp av en metode som er spesialutviklet for å nå fram til populasjoner som er vanskelige å kartlegge. I tillegg er det gjennomført et stort antall kvalitative intervjuer. Undersøkelsen resulterte i svært gode data, og funnene tilbakeviser mange av mytene om de tilreisende fra Romania. Noen viktige funn er: migrantene er svært fattige, de har hatt en tiltakende vanskelig økonomisk situasjon i Romania siden 1989, de har nokså beskjedne inntekter i Skandinavia, men likevel nok til å sende noe penger hjem til familien i Romania. Pengene går i hovedsak til mat, klær, skoleutgifter og helseutgifter. Mange av migrantene opplever trakassering fra butikkeiere, privatpersoner og også i noen grad fra politiet. For mange i denne gruppa er det å reise til Skandinavia blitt et fast mønster; mange kommer tilbake flere ganger. De viktigste driverne bak denne gjentatte migrasjonen er de vanskelige forholdene i Romania, i kombinasjon med inntektsmulighetene her. Forsøk fra skandinaviske myndigheter på å begrense migrasjonen (eks tiggerforbud i Danmark) ser ut til å påvirke seleksjonen av migranter, men også migrasjonen til Danmark vedvarer.
- «Virkninger av allmenngjøring av tariffavtaler» var et samarbeidsprosjekt mellom Samfunnsøkonomisk analyse, Fafo og Statistisk sentralbyrå, som ble utført på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet i 2014 og 2015. Resultatene fra prosjektet gir grunnlag for å si at innvandringen har endret lønns- og prisdannelsen og arbeidsmarkedets virkemåte. Analysene bekrefter at den kraftige økningen i innvandringen fra Øst-Europa etter EU-utvidelsene siden 2004, har gitt et tilbudssjokk i deler av det norske arbeidsmarkedet, som har redusert lønnsveksten. Denne effekten er undersøkt i næringer som inneholder fire av de første allmenngjorte bransjeavtalene: Byggfagsoverenskomsten fra januar 2007, verkstedoverenskomsten fra desember 2008, overenskomsten for jordbruks- og gartnerinæringene fra januar 2010 og renholdsoverenskomsten fra september 2011. Samlet sett har innvandringen fra 2004 til 2014 i seg selv bremset utviklingen i lønningene i byggenæringen og vakt- og eiendomstjenester, som inkluderer renholdsnæringen, med om lag 8 prosent, ifølge resultatene. Effektene er funnet å være statistisk signifikante. Den sterkeste effekten finner forskerne i bygg- og anleggsnæringen samlet, der den er estimert til nesten 19 prosent. Tolkningen av disse resultatene er at innvandringen ikke bare har økt lønnsforskjellene mellom ulike næringer, men også bidratt til en forrykning i den funksjonelle inntektsfordelingen – altså fordelingen av inntekt mellom arbeidskraft og

kapital. Prosjektet er rapportert i Senter for lønnsdannelse rapport nr 2-2015. Roger Bjørnstad er redaktør, og medforfattere er Jon Erik Dølvik, Line Eldring, Bård Jordfald, Tom Kornstad, Fredrik Bakkemo Kostøl, Ragnar Nymoen, Marina Rybalka og Terje Skjerpen.

Nøkkeltall: Personale, oppdragsgivere, publisering og annen formidling

Instituttets medarbeidere har bakgrunn fra samfunnsfagene, og staben har høy kompetanse og god erfaring i kvalitativ og kvantitativ metode. Det ble utført 62 årsverk av forskere og andre faglig ansatte, mot 67 årsverk i 2014.

I 2015 mottok instituttet basisbevilgning fra Norges forskningsråd på 17,6 mill. kr. Grunnet sykefravær hos forskere som i utgangspunktet var tildelt midler, overføres en liten del av basisbevilgningen til 2016. Forbruket av basisbevilgning i 2015 utgjorde 13,7 prosent av de samlede inntektene. Det er et mål å øke basisbevilgningen ytterligere.

Basisbevilgningen benyttes til fastsatte formål som doktorgrader, strategisk utvikling, vitenskapelig publisering, faglig ledelse og kvalitetssikring, samt konferansedeltakelse og større akkvisisjonsprosesser.

Øvrig omsetning i 2015 fordelte seg slik på våre hovedoppdragsgivere:

- Omkring 20 % av inntektene kom fra ordinære prosjekter finansiert av Norges forskningsråd.
- Omkring 30 % av inntektene var fra departementer, direktorater, kommuner eller internasjonale offentlige organisasjoner som EU og Nordisk Ministerråd.
- Omkring 40 % av inntektene kom fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, andre organisasjoner og bedrifter.
- Instituttet hadde omkring 10 % rene bidragsinntekter.

Fordelingen av prosjektmidler fra ulike oppdragsgivere er den samme i 2015 som i 2014.

Fafos brede oppdragsgiverportefølje bidrar til å stille Fafo AVF i en særstilling i forhold til andre institutter. Vi har en høy andel oppdragsgivere utenfor Forskningsrådet og departementer. Dette er også en av årsakene til at instituttet har kommet relativt sett godt ut i den resultatbaserte fordelingen av grunnbevilgningen.

Nøkkeltall 2011-2015 og måltall 2016-2019

Nøkkeltall 2011-2015 og måltall 2016-2019 Fafos AVF	Realisert					Måltall			
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Driftsinntekter (mill. NOK)	69,7	71,9	76,2	81,2	116,9	120,0	121,0	122,0	123,0
Prosjektkostnader	12,3	11,4	14,8	15,6	28,2	23,5	24,0	24,5	25,0
Dekningsbidrag (mill NOK) (justert for prosjektkostnader)	57,4	60,5	61,4	65,6	88,7	96,5	97,0	97,5	98,0
Resultat før skattekostnad (mill. NOK)	0,0	0,3	1,4	1,7	2,0	2,4	2,5	2,5	2,5
Tilskudd grunnbevilgning (mill. NOK)	9,3	9,1	9,1	8,7	17,3	17,5	17,7	18	18,2
Tilskudd grunnbevilgning (% av driftsinntekter)	13,3 %	12,7 %	11,9 %	10,7 %	14,8 %	14,6 %	14,6 %	14,8 %	14,8 %
Totalt antall forskere	47	48	51	47	68	68	69	70	70
- herav forskere kvinner	24	24	29	27	41	39	38	37	37
- herav forskere menn	23	24	22	20	27	29	31	33	33
Sykefravær	8,9 %	5,5 %	5,4 %	5,4 %	6,3 %	4,3 %	4,3 %	4,3 %	4,3 %
Sykefravær forskerstab AVF	10,2 %	5,7 %	5,1 %	5,0 %	6,3 %	4,3 %	4,3 %	4,3 %	4,3 %
Andel forskere med doktorgrad	32 %	33 %	43 %	38 %	37 %	38 %	40 %	42 %	44 %
Antall forskere med doktorgrad	15	16	22	18	24	26	28	29	31
Antall doktorgradsstudenter	7	4	6	7	13	12	10	8	8
Antall avlagte doktorgrader	2	2	4	-	2	3	3	2	2
Aktivitetsrapporter:									
Vitenskapelige artikler med referee	37	39	38	34	57	50	52	54	56
Vitenskapelig monografi og fagbok	0	4	1	1	1	1	1	2	2
Kapitler eller artikler i fagbøker, lærebøker, konferanserapporter eller sentrale tidsskrifter uten referee	3	6	5	14	10	15	15	15	15
Rapporter og notater	55	56	53	70	66	70	70	70	70
Paper og framleggelsler på vit. konferanser	28	42	28	32	45	72	73	74	75
Brukerretta foredrag	306	341	315	377	311	340	345	350	350
Populærvitenskapelig formidling	32	34	21	35	26	68	69	70	70
Publikasjonspoeng	30,2	49,6	33,3	35,3	49,6	50	55	60	65
Publikasjonspoeng pr forsker	0,64	1,03	0,65	0,75	0,73	0,7	0,75	0,8	0,9

Resultatene fra Fafos oppdragsprosjekter publiseres som hovedregel i Fafos interne rapportserie, men det publiseres også noen rapporter/notater i eksterne serier. Totalt publiserte instituttet 55 rapporter og 11 notater i 2015.¹

Fafos forskere var forfattere eller medforfattere av 57 artikler i internasjonale og norske vitenskapelige tidsskrifter/antologier. 32 av artiklene er forfattet alene eller sammen med andre Fafos-forskere, mens 25 er forfattet med eksterne samarbeidspartnere. Fafos-ansatte har dessuten publisert 1 vitenskapelig monografi, bidratt med 10 kapitler i fagbøker/tidsskrifter uten fagfelleevaluering og hatt 46 papers/framleggelsler på vitenskapelige konferanser. Det ble oppnådd i alt 49,6 publikasjonspoeng i 2015.

Allmennrettet formidling er viktig for instituttet, og Fafos er det instituttet i samfunnsvitenskapelig sektor som er mest aktiv på dette området. Til sammen holdt instituttets ansatte 311 foredrag i 2015. Det ble skrevet 27 kronikker/kommentarer.

I 2015 ble det arrangert 34 åpne faglige seminarer og arrangementer på Fafos, med 3100 deltakere. 22 av arrangementene ble overført direkte og er også lagt ut som opptak på Fafos-tv. Fafos måler omtale i trykte og nettbaserte medier i Norge, og var også i 2015 langt mer omtalt enn andre forskningsinstitutter.

Styret er godt fornøyd med formidlings- og informasjonsaktiviteten i 2015.

¹ Siden tallene i tabellen for årene 2011 til 2014 beskriver situasjonen i Fafos AVF før fusjonen med Fafos AIS, er det ikke relevant å sammenlikne nøkkeltallene for 2015 med tidligere år.

Fortsatt drift

Styret mener det er riktig å legge forutsetningene om fortsatt drift til grunn for fastsettelsen av årsregnskapet.

Årsregnskapet, resultat og disponeringer

Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning as hadde i 2015 en omsetning på 116,9 mill. kr, hvorav 116,0 mill. kr var prosjektinntekter. Dette er en økning fra 2014 på grunn av fusjonen med Fafo Institutt for anvendte internasjonale studier as.

Årets resultat ble på 2,0 mill. kr før skatt. Årets skattekostnad er -344.000 kroner, og årsoverskudd etter skatt på 2,4 mill. kr foreslås overført til annen egenkapital. Egenkapitalen utgjør etter dette 9,7 mill. kr, hvorav 0,5 mill. kr er aksjekapital.

Selskapets kredittrisiko og likviditetsrisiko er lav.

Arbeidsmiljøet og det ytre miljø

Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning as hadde 80 ansatte per 31.12.2015, etter fusjon med Fafo Institutt for anvendte internasjonale studier as. Av disse er 68 forskere/faglig personale.

Selskapets kontorlokaler holder god standard, og arbeidsmiljøet er godt. Selskapet samarbeider med de tillitsvalgte i Forskningsstiftelsen Fafo og bedriftshelsetjenesten om å vurdere og utvikle arbeidsmiljøet. Selskapet inngikk avtale om Inkluderende arbeidsliv i 2002 og fornyet denne senest i 2014.

Sykefraværet for hele året har vært 6,3 prosent, mot 5,4 prosent av total arbeidstid i 2014 og 5,4 prosent i 2013. Langtidsfraværet i 2015 utgjorde 4,3 prosent, som er omtrent det samme som i 2014. Ingen ansatte over 62 år har sluttet eller redusert sin arbeidstid vesentlig i 2015.

Virksomheten er av en slik art at den ikke forurensrer det ytre miljø. Ingen ansatte ble utsatt for skader eller ulykker knyttet til arbeidet.

Likestilling og tilgjengelighet

I forskerstaben er det en overvekt av kvinnelige medarbeidere, med 41 kvinner og 27 menn.

I Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning as er ved utgangen av 2015 instituttssjef, de to forskningssjefene og økonomisjef kvinner, mens leder for informasjons- og publikasjonsvirksomheten er mann. Tre av fire avdelingsledere er menn. Det er dermed god kjønnsbalanse i instituttets ledelse. I selskapets styre satt det i 2015 fem menn og fem kvinner.

Gjennom avtaleverk, samarbeidsfora og ledelsesoppfølging er det sikret at det ikke forekommer ulovlig forskjellsbehandling innenfor selskapene i Fafo-gruppa. I 2011 vedtok instituttets styre en plan for likestilling og likebehandling. Tiltakene i denne planen er innarbeidet i en samlet HMS-K plan, som systematisk følges opp og rapporteres til styret.

Bedriften hadde ikke ansatte med nedsatt funksjonsevne i 2015, men har erfaringer med å tilpasse arbeidsforholdene slik at personer med nedsatt funksjonsevne kan ta arbeid i bedriften.

Siden Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning ikke har hatt problemer med lav kvinneandel, få kvinner i ledende stillinger eller få kvinner i styret, har det ikke vært behov for å utarbeide noen tiltak for å endre kjønns sammensetningen. Bedriften har for øvrig en rekrutterings- og personalpolicy som skal sikre like muligheter og rettigheter og hindre diskriminering på grunn av kjønn, funksjonsnedsettelse, nasjonal opprinnelse, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Utsikter

Forskningen til Fafo AVF dekker et bredt spekter av tema og problemstillinger. Instituttet har en god posisjon i forskningsverdenen og offentligheten, og instituttets forskere er svært ofte involvert i viktige samfunnsdebatter. For å bevare denne posisjonen er det viktig med langsiktig arbeid, både for å ivareta kunnskapsgrunnlaget som er opparbeidet og for å ligge i forkant. Mye av instituttets formidling er ikke av den typen som gir uttelling i Forskningsrådets tellekantsystem, samtidig som det er av stor verdi at instituttets forskere er aktive formidlere på en rekke arenaer.

Konkurransen om forskningsmidler i oppdragsmarkedet er stor, og hoveddelen av Fafo AVFs omsetning vinnes i anbudskonkurranse med andre forskningsinstitusjoner. Anbudssituasjonen er krevende for hele instituttsektoren. På den ene siden konkurrerer vi med konsultantselskaper i offentlig sektors anbudskonkurranser, på den andre siden møter vi økt konkurranse fra universitets- og høyskolesektoren i Forskningsrådets programutlysninger. Instituttet har generelt godt gjennomslag i de anbudsprosessene vi deltar i, men tilslagsprosenten varierer mellom forskningsområdene. En særskilt utfordring de siste årene har vært finansiering av den internasjonale forskningen. Det har vært en sterk nedgang i bevilgninger fra Utenriksdepartementet den siste femårsperioden, og i 2015 har Fafo knapt fått midler fra det departementet som tidligere var hovedoppdragsgiver for denne delen av vår forskningsaktivitet. Situasjonen til Fafo er ikke unik, og nedgangen i finansieringen av den utenomeuropeiske forskningen gir grunn til bekymring for muligheten til å bevare og videreutvikle denne kompetansen, på Fafo så vel som på andre internasjonalt orientert institutter.

I tillegg vil de generelle økonomiske utsiktene for Norge kunne ha betydning for Fafo. Fafos forskning finansieres i stor grad av offentlige midler, og dersom økonomien blir dårligere, må det forventes nedskjæring i de offentlige forskningsmidlene. Samtidig har Fafo kompetanse på temaer som blir mer, snarere enn mindre relevante i perioder med svakere økonomisk vekst, permitteringer og arbeidsledighet.

Uansett tilsier disse utviklingstrekkene at Fafo må tilstrebe fleksibilitet og åpenhet for mulig tematisk reorientering. For å oppnå god fleksibilitet arbeider instituttet kontinuerlig med kompetanseutvikling, strategisk fagutvikling, nyrekruttering og videreutvikling av våre forskningstema og av arbeidsmiljøet. 2016 er første år i den nye planperioden, og vi vil satse på definerte forskningsområder gjennom midler til strategiske utviklingsprosjekter og vitenskapelig publisering. I tillegg er en viktig del av instituttets strategi å videreutvikle den allmennrettede formidlingen for å sikre høy grad av relevans og synlighet.

Instituttets faglige og økonomiske forutsetninger for videre drift og utvikling i 2016 er gode, og styret forventer en drift i overskudd.

Oslo, den 31. desember 2015

15. mars 2016

Gerd Kristiansen
Leder

Tor Arne Solbakken

Jan Davidsen

Bjørn Mietinen

Tone Rønoldtangen

Inger Johanne Bergstøl

Hans Christian Sørhaug

Line Eldring
Valgt av de ansatte

Bård Jordfald
Valgt av de ansatte

Anne Hagen Tønder
Valgt av de ansatte

Tone Fløtten
Daglig leder

Resultatregnskap

Fafo - Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning AS

(Alle beløp er i NOK 1000)

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2015	2014
Prosjektinntekter		98 739	69 898
Basisbevilgning		17 272	8 692
Salg av forskningsrapporter		271	201
Annen driftsinntekt		620	2 417
Sum driftsinntekter	2	116 902	81 208
Direkte prosjektrelaterte kostnader		28 230	15 610
Personalkostnader	3	71 616	52 769
Avskrivning	4	1 630	953
Annen driftskostnad		13 538	10 601
Sum driftskostnader		115 014	79 933
Driftsresultat		1 888	1 275
Finansinntekter og finanskostnader			
Renteinntekt fra foretak i samme konsern	10	-	-
Annen renteinntekt		174	160
Annen finansinntekt		115	306
Annen finanskostnad		157	63
Resultat av finansposter		132	403
Resultat før skattekostnad		2 020	1 678
Skattekostnad på ordinært resultat	11	-344	623
Årsoverskudd (+) / Årsunderskudd (-)		2 364	1 055
Overføringer			
Avsatt til annen egenkapital/dekket av annen egenkapital		2 364	1 055
Sum overføringer		2 364	1 055

Fafo - Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning AS

Balanse

Fafo - Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning AS

(Alle beløp er i NOK 1000)

Eiendeler	Note	2015	2014
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Inventar/utstyr		3 522	2 038
Sum varige driftsmidler	4	3 522	2 038
Finansielle driftsmidler			
Pensjonsmidler	8	14 791	8 789
Sum finansielle driftsmidler		14 791	8 789
Sum anleggsmidler		18 313	10 827
Omløpsmidler			
Varer			
Varebeholdning		150	150
Sum varer		150	150
Fordringer			
Opptjent på prosjekter		29 253	7 206
Kundefordringer		13 156	6 248
Fordring på selskap i samme konsern	10	-	-
Andre kortsiktige fordringer		835	1 287
Sum fordringer		43 244	14 741
Kasse, bank	5	37 948	32 578
Sum omløpsmidler		81 342	47 469
Sum eiendeler		99 655	58 296

Fafo - Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning AS

Balanse

Fafo - Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning AS

(Alle beløp er i NOK 1000)			
Egenkapital og gjeld	Note	2015	2014
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital 1000 à 500	6	500	500
Overkurs		4 046	3 483
Sum innskutt egenkapital	7	4 546	3 983
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	7	5 145	6 263
Sum opptjent egenkapital		5 145	6 263
Sum egenkapital		9 691	10 247
Gjeld			
Utsatt skatt	11	1 737	2 081
Sum avsetning for forpliktelser		1 737	2 081
Ansvarlig lån			
Ansvarlig lån		3 000	-
Sum annen langsiktig gjeld		3 000	-
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		3 809	4 989
Gjeld til selskap i samme konsern	10	-	3 294
Skyldig offentlige avgifter		6 503	4 773
Annen kortsiktig gjeld		25 238	10 116
Forskudd fra kunder		49 677	22 796
Sum kortsiktig gjeld		85 227	45 968
Sum gjeld		89 964	48 049
Sum egenkapital og gjeld		99 655	58 296
<u>Oslo, 31. desember 2015</u>			
15. mars 2016			
Gerd Kristiansen Leder	Tor Arne Solbakken	Jan Davidsen	Inger Johanne Bergstøl
Hans Christian Sørhaug	Tone Rønoldtangen	Bjørn Mietinen	Line Eldring Ansatt
Bård Jordfald Ansattrepr.	Anna Hagen Tønder Ansattrepr.	Tone Fløtten Daglig leder	

Noter

Fafo - Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning AS

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven. Regnskapsprinsippene beskrives nedenfor.

Fusjon mellom søsterselskaper i 2015

Fafo - Institutt for Anvendte Internasjonale Studier AS ble i 2015 fusjonert med Fafo - Institutt for Arbeidslivs- og velferdsforskning AS. Fusjonen er skjedd uten vederlag i tråd med aksjeloven § 13-24. Eiendeler og gjeld er videreført til balanseførte verdier.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld, er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig lån balanseføres til nominelle verdier på etableringstidspunktet, og korrigeres ikke til virkelig verdi som følge av rentendringer.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet, uten hensyn til senere rentendringer.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til balansedagens kurs.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er vurdert til historisk kostpris etter fradrag av avskrivninger. Avskrivningen er beregnet på grunnlag av kostpris og fordelt over antatt økonomisk levetid. Innredning i leide lokaler avskrives over leiekontraktens løpetid.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetningen til tap er gjort på grunnlag av individuell vurdering av fordringene.

Prosjekter under utførelse ved årsskiftet

Prosjekter under utførelse knyttet til fastpriskontrakter vurderes etter løpende avregningsmetode. Fullføringsgraden beregnes normalt med utgangspunkt i påløpte prosjektkostnader i prosent av forventet totalkostnad. I tilfeller hvor det knytter seg usikkerhet til estimert fortjeneste og/eller fullføringsgraden, anvendes løpende avregning uten fortjeneste. Det avsettes for forventet tap på kontrakter når vurderingen av et prosjekt tilsier det, uavhengig av fullføringsgrad.

Pensjoner

Konsernet har dekket pensjonsforpliktelser overfor sine ansatte gjennom en kollektiv pensjonsordning som er organisert og finansiert gjennom et forsikringsselskap. Ved regnskapsføring av pensjon er lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag lagt til grunn. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene.

Skatter

Selskapet er ilagt skatteplikt fra og med inntektsåret 2009.

Noter

Fafo - Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning AS

Note 2 Salgsinntekter

<i>Pr. virksomhetsområde</i>	2015	2014
- Oppdragsinntekter, forskning og utredning	98 739	69 898
- Offentlig tilskudd	17 272	8 692
- Salg av forskningsrapporter	271	201
- Andre inntekter	620	2 417
Sum salgsinntekter	116 902	81 208

Note 3 Ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.v.

Lønnskostnader

Lønnskostnader består av følgende poster:

	2015	2014
Lønn	50 613	38 219
Folketrygdavgift	8 924	6 445
Pensjonskostnader	6 855	4 832
Andre personalkostnader	5 224	3 273
Sum personalkostnader	71 616	52 769
Gjennomsnittlig antall ansatte:	80	58
Gjennomsnittlig antall årsverk:	74	57

Godtgjørelser:

Følgende godtgjørelser er gitt til selskapets ledende personer i 2015:

	Daglig leder	Styret
Lønn	1 192	-
Pensjonskostnader	120	-
Annen godtgjørelse	101	100

Lån og sikkerhetsstillelse til ledende personer m.v.

Daglig leder og styreleder har ikke lån i selskapet.

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar for 2015 utgjør NOK 260. Honorar for andre tjenester fra revisor utgjør NOK 99. Revisor har mottatt NOK 113 for særattestasjoner på prosjekter. Beløpene er eksklusive merverdiavgift.

Noter

Fafo - Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning AS

Note 4	Varige driftsmidler	Inventar/ utstyr		
	Anskaffelseskost 01.01.	7 853		
	Tilgang i året	1 535		
	Avgang i året	-		
	Anskaffelseskost 31.12.	9 388		
	Akkumulerte avskrivninger pr. 31.12.	5 865		
	Registrert verdi pr. 31.12.	3 523		
	Årets avskrivninger	1 630		
	Økonomisk levetid nye driftsmidler	4 og 10 år		
	Økonomisk levetid brukte driftsmidler	2 til 5 år		
	Valg av avskrivningsplan	Lineær		
Note 5	Bankmidler	2015	2014	
	Kasse og bank	37 948	32 578	
	- Herav bundne bankmidler	2 736	1 783	
Note 6	Aksjekapital og aksjonærinformasjon			
	Aksjekapital i selskapet er ved utgangen av året:			
		Antall	Pålydende	Bokført
	Aksjekapital	1 000	0,5	500
	Sum	1 000	0,5	500
	Selskapet eies 100% av Forskningsstiftelsen Fafo og inngår i konsernet. Konsernets regnskap vil være tilgjengelig på morselskapets forretningskontor i Borggata 2B i Oslo.			
Note 7	Egenkapital	Aksje- kapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
	Egenkapital pr. 31.12.2014	500	3 483	6 263
	Egenkapitalendring ved søsterfusjon	-	563	-3 482
	Årets resultat	-	-	2 364
	Egenkapital pr. 31.12.2015	500	4 046	5 145
Note 8	Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser			
	Ansatte i selskapet er omfattet av en kollektiv pensjonsordning som gir rett til definerte fremtidige pensjonsytelser.			

Noter

Fafø - Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning AS

Note 8 Fortsettelse

	2015	2014
<i>Netto pensjonskostnad</i>		
Årets pensjonsopptjening	6 440	3 671
Rentekostnad av forpliktelsen	1 804	1 661
Avkastning på pensjonsmidler	-2 093	-1 704
Administrasjonsomkostninger	677	378
Resultatført planendring	-	-
Resultatført estimatavvik	2 819	767
Periodisert arbeidsgiveravgift	867	512
Netto pensjonskostnad i regnskapet	10 513	5 284

<i>Netto pensjonsforpliktelse</i>		
Pensjonsforpliktelse	44 731	61 458
Pensjonsmidler	-43 522	-46 311
Arbeidsgiveravgift	241	2 135
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-16 241	-26 071
Sum forpliktelse/midler	-14 791	-8 789

Økonomiske forutsetninger

Forventet avkastning på midlene	3,30 %	3,20 %
Diskonteringsrente	2,70 %	2,30 %
Forventet lønnsregulering	2,50 %	2,75 %
Forventet G-regulering	2,25 %	2,50 %
Forventet vekst i løpende pensjoner	0,00 %	0,00 %
Forventet årlig avgang	4,00 %	4,00 %

Selskapet har benyttet aktuar i beregningen.

Endringer av forutsetninger og avvik:

I henhold til NRS 6 Pensjonskostnader foreligger det to likestilte alternativer for resultatføring av estimatavvik. Alternativene er enten å resultatføre løpende eller å bruke en utjevning metode hvor inntil 10% av hva som er størst av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene holdes utenfor grunnlaget for resultatføring (bruk av korridor). Selskapet har i tidligere år benyttet 10%-grensen. Internasjonale regnskapsregler og regnskapslovsutvalgets arbeid har imidlertid skapt usikkerhet om muligheten til å benytte korridor i fremtiden. Selskapet har på bakgrunn av dette kostnadsført estimatavvik med 0,8 mill.kr mer enn det 10%-grensen åpner for i 2015.

Note 9 Pantstillelser og garantier

Selskapet har ikke ytet noe pant eller stillet garantier.

Note 10 Transaksjoner med nærstående parter/konsernmellomværende

Selskapet er 100% eiet av Forskningsstiftelsen Fafø. Ytelser til ledende ansatte er omtalt i note 2. Mellomværende med konsernselskaper er omtalt i denne noten.

Selskapets transaksjoner med nærstående parter:	2015	2014
Salg av tjenester til Fafø AIS AS (administrasjon)	-	1 696
Salg av tjenester til Forskningsstiftelsen Fafø (adm.)	690	420
Husleie til Forskningsstiftelsen Fafø	5 520	4 656

Tjenester til nærstående parter er solgt til markedspris. Tjenester fra nærstående parter kjøpes til markedspris.

Selskapet har følgende fordringer og gjeld

til konsernselskaper:	2015	2014
Kundefordring på Forskningsstiftelsen Fafø	58	163
Kortsiktig gjeld til Forskningsstiftelsen Fafø	9 778	2 777
Leverandørgjeld til Forskningsstiftelsen Fafø	574	453
Ansvarlig lån til Forskningsstiftelsen Fafø	3 000	-
Kortsiktig gjeld til Fafø AIS AS	-	517
Kundefordring på Fafø AIS AS	-	464

Noter

Fafo - Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning AS

Note 11 Skatt

Grunnlag for skattekostnad, endring utsatt skatt og betalbar skatt:

<i>Årets skattekostnad fordeler seg på:</i>	2015	2014
Betalbar skatt	298	308
Endring i utsatt skatt med gammel skattesats	488	315
Endring i utsatt skatt som følge av ny skattesats	-139	-
Endring innfusjonert skattefordel	-991	-
Sum skattekostnad	-344	623

<i>Beregning av årets skattegrunnlag:</i>	2015	2014
Resultat før skattekostnad	2 019	1 678
Permanente forskjeller	892	628
Endring i midlertidige forskjeller	- 1 807	- 1 166
Årets skattegrunnlag	1 104	1 140

<i>Oversikt over midlertidige forskjeller:</i>	2015	2014
Anleggsmidler	- 509	- 136
Varer	-	-
Avsetning til tap på kontrakter mv.	- 833	- 547
Pensjoner	14 791	12 325
Sum	13 449	11 642
Effekt av fusjon	-	3 672
Akkumulert fremførbart underskudd	- 6 503	- 7 607
Sum midlertidige forskjeller	6 946	7 707

25%/27% utsatt skatt	1 737	2 081
----------------------	-------	-------

Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør

<i>27% av resultat før skatt:</i>	2015	2014
27% av resultat før skatt:	545	453
Permanente forskjeller (27%)	241	170
Endring i utsatt skatt som følge av endret skattesats	- 139	-
Endring i innfusjonert skattefordel	- 991	-
Beregnet skattekostnad	- 344	623

Effektiv skattesats	-17 %	37 %
---------------------	-------	------

I 2009 ble selskapet ilagt skatteplikt med virkning fra 2009.